

Utvidgning av Päivävuoma naturreservat i Gällivare kommun och upphävande av tidigare beslut

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Päivävuoma naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 5).

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7 § första stycket MB sitt beslut om bildande av Päivävuoma naturreservat i Gällivare kommun från den 5 juni 2003, dnr 511-2031-00.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade karaktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom

ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand, men kantzoner till sjöar och vattendrag ska skyddas från brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet, tillika dess prioriterade bevarandevärden, är områdets värdefulla naturskog med dess stora biologiska mångfald. Naturvärdena är främst knutna till brand- och betespräglade kontinuitetsskogar, delvis på sandsediment, med gott om gamla träd och död ved. Reservatets stora och hydrologiskt intakta våtmarksområde, med ett rikt fågelliv, tillför ytterligare naturvärden. Områdets höga värden för friluftsliv liksom de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000 är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar, samt skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar, med undantag för röjning, utglesning eller flytt av liggande döda träd i samband med bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) enligt A 15,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon utanför väg med undantag för körning till och från ströängar enligt A 13, samt
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,

12. uppföra älgstom,
13. köra i terrängen till och från ströängsskiften i reservatet i samband med jord- och skogsbruksåtgärder,
14. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande, samt
15. genomföra röjning eller utglesning av täta yngre bestånd med låga naturvärden eller flytt av liggande döda träd, i samband med bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437). För att tillstånd ska kunna meddelas krävs att:
 - det sker i begränsad omfattning och i för rennäringen viktiga betesmarker, passager och flyttleder,
 - staten äger marken,
 - manuella metoder används i första hand, samt att
 - fällda träd lämnas i naturreservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,
4. stängsling, röjning av ungskog samt veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll av väg, anläggande och underhåll av parkeringsplatser, fågelstom, raststugor, torrdass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner, samt
6. framföra motordrivna fordon utanför väg.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6§ MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 2,
3. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6

§ MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,

4. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
5. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå,
6. plockning av bär och matsvamp,
7. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
8. användande av terrängskoter, t ex fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
9. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader,
10. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta tillvara på fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad, samt
11. fastighetsägare att utföra jord- eller skogsbruksåtgärder på ströängar inom reservatet.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen i Norrbotten utförde i augusti 1996 en våtmarksinventering inom Päivävuoma. Områdets höga naturvärden bekräftades av våtmarksinventeringen då våtmarken fick högsta naturvärdesklass. År 1999 ansökte länsstyrelsen om totalt cirka sex miljoner kronor från EU:s LIFE-fond som delfinansiering för inlösen och reservatsbildning av fem stora aapamyrar: Tervavuoma, Vännijänkkä, Rappomyran, Stormyran och Päivävuoma. Projektet godkändes och de sökta medlen beviljades under samma år. Efter värdering och förhandling köpte staten sedan marken i det tidigare naturreservatet Päivävuoma, som bildades år 2003.

Länsstyrelsen inventerade området för utvidgningen under åren 2019 och 2020, och kunde därefter fastställa höga naturvärden. Att formellt skydda området för Päivävuomas utvidgning aktualiserades i samband med Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73. Inom ramen för skogsutredningen redovisades ett antal värdefulla

fjällnaturskogar på statens innehav. I Skogspropositionen 2021/22:58 föreslog regeringen att staten ska vara föregångare i arbetet med formellt skydd av skog och att skyddsvärda statliga skogar ovan och i nära anslutning till fjällnära skog bör få områdesskydd. Riksdagen tillstyrkte Skogspropositionens inriktning 2022.

Skogsutredningen och Skogspropositionen ledde bland annat fram till regeringsuppdraget att skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240) som gavs till Naturvårdsverket. Ett resultat av regeringsuppdraget var att Naturvårdsverket och Sveaskog, i februari 2023, tecknade en överenskommelse om att skydda cirka 100 000 hektar fjällnaturskogar. Päivävuomas utvidgning ingick i överenskommelsen och kommer därmed att få ett formellt skydd i och med bildande av detta naturreservat.

Inom reservatet ligger även ett myrskifte, en så kallad ströäng. Ingen ersättning är utbetald för detta då länsstyrelsen av praktiska skäl valt att reservatet inte ska inskränka pågående markanvändning för skiftet.

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Gällivare skogssameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av samtliga. Konsultationen med Sametinget har genomförts och avslutats i oenighet gällande renbete i naturreservatets syfte. Däremot har samtycke nåtts i hur renskötseln och den samiska kulturen tas hänsyn till i föreskrifter och skötselplaner. Konsultationen med Gällivare skogssameby och Svenska samernas riksförbund har genomförts och avslutats i enighet.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget, Försvarsmakten och Sveriges geologiska undersökningar (SGU). Skogsstyrelsen meddelar att de ser positivt på utvidgningen, och Försvarsmakten har inga synpunkter på den. Sametinget har avstått från att yttra sig. För redogörelse av SGUs synpunkter, se avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Sveaskog, de privata ströängsägarna, rättighetshavaren Gällivare kommun samt Gällivare skogssameby har förelagts att yttra sig över

förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Ingen av dessa har inkommit med något yttrande.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Gällivare kommun. Av kommunens yttrande framgår att reservatet eventuellt kan påverka det tematiska tillägget till översiktsplanen, TÖP, som är under framtagande. Förstudierna till TÖP har visat att en ny ledning eventuellt kan komma att planeras i området. Kommunen bedömer således att naturreservatet kan komma att påverka framtagandet av TÖP och utredningskorridorerna för kraftledningar. Detta bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av synpunkter – Gällivare kommun* nedan.

Synpunkter på förslaget

Sveriges geologiska undersökning

SGU meddelar att de avstår från att yttra sig. Till detta har de dock bifogat en bilaga innehållandes en generell formulering som SGU använder vid många remisser. Bilagan är av sådan art att länsstyrelsen ändå betraktar den som ett yttrande, och som därför kommer redogöras för och bemötas i detta beslut.

För att underlätta SGU:s arbete och minska länsstyrelsens administrativa börda, anser SGU det vara önskvärt att det tydligt framgår av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas. Detta då de geologiska undersökningarna bidrar med viktig och grundläggande information som används i många samhällssektorer. SGU menar att de geologiska undersökningarna ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, och att SGU:s undersökningar generellt inte är av sådan art att de strider mot det naturbevarande syftet med naturreservatet.

SGU framhåller Sveriges behov av kritiska och strategiska råvaror, och att geologisk kunskap är central för att kunna identifiera malmpotentiella områden. De vill också uppmärksamma länsstyrelsen på EU:s förordning om kritiska råvaror (CRMA) som trädde i kraft 23 maj 2024. Förordningen ställer krav på ökad kartläggning och utvinning av strategiska råvaror i medlemsstaterna, i syfte att minska sårbarheten och öka försörjningsberedskapen i Sverige och EU, meddelar SGU. Slutligen framför de att detta intresse måste beaktas i länsstyrelsens fortsatta arbete, och

relaterade samhällskonsekvenser bör utvärderas. Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av synpunkter – Sveriges geologiska undersökning* nedan.

Samråd har genomförts med Naturvårdsverket som tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Området har egenskaper och strukturer som utvecklats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid.

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Delar av reservatets sjöar och vattendrag ingår i Råneälven och Solälvens vattensystem som är utpekade som nationellt särskilt värdefulla vattendrag. Våtmarksområdet i reservatet håller mycket höga naturvärden enligt våtmarksinventeringen.

Länsstyrelsen saknar detaljerad kunskap om reservatets våtmarker, sjöar och vattendrag. Reservatet är avgränsat främst utifrån områdets höga skogliga naturvärden.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Detta beslut omfattar hela det ursprungliga naturreservatet Päivävuoma. Utvidgningen tillför ytterligare naturvärden i form av gammal skog, vilket ökar förutsättningarna för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser därför att kraven på synnerliga skäl för upphävande enligt 7 kap. 7 § första stycket MB är uppfyllda. Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket MB får ett upphävande endast meddelas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Länsstyrelsen bedömer att det nya naturreservatet stärker skyddet av områdets naturvärden och ökar dess geografiska omfattning.

Intrånget i naturvärdet bedöms därför vara skäligt kompenserat. Sedan år 2003 då reservatsbeslut för den västra delen av området fattades, har länsstyrelsen gjort en del generella justeringar och förtydliganden av föreskrifterna för naturreservat. Förändringarna är anpassningar till rådande lagstiftning och till länsstyrelsens riktlinjer för hur reservatsbeslut bör utformas. Ändringarna har gjorts för att stärka skyddet av områdets naturvärden, men även för att underlätta provning och tillsyn i reservatet.

Länsstyrelsens bemötande av synpunkter

Gällivare kommun

Kommunen har uppgett att naturreservatet kan komma att påverka framtagandet av TÖP och utredningskorridorerna för kraftledningar. Länsstyrelsen för löpande diskussioner med Svenska kraftnät kring utbyggnaden och reinvesteringen av 400 kV-transmissionsnätet i länet. Transmissionsnätet går inte genom Päivävuoma, och området har aldrig nämnts som en tänkbar utredningskorridor. Skulle en ny luftledning planeras i området får detta på sedvanligt vis prövas genom länsstyrelsens dispenshantering. Med samhällets behov av en trygg elförsörjning i beaktande skulle en sådan dispens kunna beviljas.

Sveriges geologiska undersökning

SGU har begärt att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska tillåtas.

Länsstyrelsen instämmer med SGU om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället, och att det finns ett stort samhällsintresse för metaller som bland annat krävs för den gröna omställningen. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden.

Föreskrifterna ska skydda mot åtgärder som kan skada de höga naturvärdena och därmed motverka syftet med reservatet. Det är alltså åtgärderna i sig som måste regleras, vem som orsakar skadan

saknar betydelse. Länsstyrelsen ser därför ingen möjlighet att utforma särskilda undantag för statliga aktörer såsom SGU föreslår.

Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl eller om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Länsstyrelsen vill belysa att vissa undersökningsåtgärder redan är tillåtna, då de inte strider mot reservatsföreskrifterna. Sådana åtgärder kräver ingen dispens alls.

SGU meddelar även att underlagen till naturreservat vanligtvis har brister vad gäller inkluderande av geologisk information. Länsstyrelsen instämmer delvis med detta, men menar att remissen ger SGU möjligheten att tillföra besluten den information som de önskar. SGU förmedlar dock inte längre någon generell geologisk information om naturreservaten.

Länsstyrelsen känner till EU:s förordning om kritiska råvaror, och beaktar redan intressen såsom samhällets behov av metaller och mineral vid bildande av naturreservat. Om regeringen och riksdagen anser att mer omfattande avvägningar mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden ska göras bör dessa enligt länsstyrelsen i stället lämpligen hanteras på nationell nivå i samband med att nya mål för skydd beslutas nationellt.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljökvalitetsmål:

- Levande skogar
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för naturvården och som enligt 3 kap. 6 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Reservatet berör ett område som är av betydelse för totalförsvaret och som enligt 3 kap. 9 § första stycket MB så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Inga anläggningar för friluftslivet planeras i reservatet. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Reservatet berör två områden som är av riksintresse för Natura 2000 Habitatdirektivet samt Fågeldirektivet enligt 4 kap. 8 § MB. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för dessa riksintressen.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

I reservatet finns ett ströängsskifte, som huvudsakligen består av mindre våtmarksområden som har en historisk bakgrund som slåttermark. Länsstyrelsen bedömer att ett fortsatt nyttjande av dessa skiften inte på ett betydande sätt motverkar reservatets syfte. Reservatets föreskrifter är därför utformade så att pågående markanvändning inte försvåras inom detta ströängsskifte. Det innebär att slätter, fällning av träd och andra liknande åtgärder inte är reglerade inom ströängsskiftet. I och med detta undantag bedömer länsstyrelsen att föreskrifterna inte förhindrar pågående markanvändning på ströängen. Reservatsbeslutet medför därför inte heller någon rätt till ersättning för ägarna till ströängen. Vid körning till och från ströängsskiftet i samband med jord- eller

skogsbruksåtgärder finns risk för skador på mark och vegetation som inte är förenligt med syftet med reservatet. För att undvika sådana skador får körning endast ske efter tillstånd av länsstyrelsen. På så sätt kan myndigheten styra var, när och på vilket sätt terrängkörningen får ske för att minska risken för skador.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Päivävuoma naturreservat

Kommun: Gällivare

Lägesbeskrivning: 15 km SO om Nattavaara

Fastigheter: Båtheden 1:1, Naturvårdsverket
Meurisvare 3:1, Sveaskog
Storlandet 5:1, Sveaskog
Båträsk 1:3, privata ägare

Natura 2000: SE 0820616 Päivävuoma
SE 0820431 Råneälv

Sameby: Gällivare sameby

Förvaltare: Länsstyrelsen

Area: ca 3311 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 1378 ha
varav produktiv skog ca 901 ha
Våtmark ca 1753 ha
Sjöar och vattendrag ca 72 ha
Övrig mark ca 108 ha

Beskrivning av området

Päivävuoma naturreservat ligger ca 15 km sydost om Nattavaara, väster om väg 810. Berggrunden i området utgörs i huvudsak av sur granit. I den sydöstligaste delen finns inslag av basisk basalt och andesit. Området är geologiskt intressant med en tydlig påverkan av äldre inlandsisars framfart. Morän är den huvudsakliga jordarten. Isälvsediment förekommer frekvent liksom stora områden med torv. Vidsträckta våtmarker med naturskog på fastmarksholmar och längs med kanterna präglar området. Skogsbergen Solberget och Lehmävaara återfinns i reservatets östra del. Flera naturreservat med liknande miljöer ligger i nära anslutning till Päivävuoma. Naturreservatet utgör ett värdefullt tillskott till liknande naturvärden i angränsande områden och förstärker därmed krävande arters långsiktiga fortlevnad i ett landskapsperspektiv.

Skogarna på Solberget växer i huvudsak på isälvsediment och är tydligt brandpräglade. Stavatallskog med stor diameterspridning karaktäriserar den västra och sydvästra sluttningen. Där är självvallringen är påtaglig. Nordostsidan, som sluttar ner mot en långsmal myr, är talldominerad. Gles och ljusöppen skog med gott om gamla tallar och rikligt med död ved ger goda förutsättningar för en rad krävande arter typiska för tallnaturskog. Här finns noteringar av rödlista arter med stora krav på miljön, som bland annat urskogsporing, laxporing, gräddporing, nordtagging och vitplätt. Miljöerna på nordostsidan växlar mellan tallnaturskog på sandiga sediment och lövrika barrblandskogar på frisk mark.

På det anslutande berget Lehmävaara är skogarna magra, talldominerade och hänglavsrika. Den långa kontinuitet av tallar, i kombination med förekomst av lavbunden mark på isälvsediment, upprepade bränder och renbete ger förutsättningar för flera krävande marksvampar, såsom rotfingersvamp, smalfotad taggsvamp, skrovlig taggsvamp, talltaggsvamp och blå taggsvamp. I avsaknad av sentida brandtillfällen är renbete en viktig ekologisk störning. Betet håller nere bärris och annan högre markvegetation, vilket gynnar de sällsynta marklevande mykorrhizasvamparna.

Naturligt uppkomna skogar återfinns på myrholmar och längs kanterna av våtmarken. Skogarna artsammansättning, påverkansgrad och ålder varierar, men de har alla en miljö med förhållandevis hög och jämn luftfuktighet. I delar är påverkan av rennäringen påtaglig. Många av fastmarksholmarna och kantskogarna växer på isälvsediment. I norr mellan Nattavaaravägen och den öppna våtmarken finns en rad rödlistade arter noterade som till exempel rosenticka, ullticka, gammelgransskål, granticka och talticka.

Det stora myrkomplexet är värdefullt genom sin mångformighet och orördhet. Större delen av våtmarken utgörs av så kallade aapamyr, det vill säga större myrområden som domineras av kärr i de centrala delarna. Ett flertal tjärnar och gölar finns främst i nordväst, samt i Solmyrans centrala delar. Vegetationen domineras av fattigkärrstyper. Våtmarken Päivävuoma i nordväst utgörs av stora sammanhängande strängblandmyrar med flarkar, gölar och strängar som bildar ett ruttmönster. Strängflarkkärr finns främst på Solmyran i söder. Norr om Solmyran, i sluttningen mot Solberget, förekommer soligena kärr. Här finns även källor som mynnar ut i skogbevuxna drag. Små delar med rikkärrsvegetation förekommer.

Området är känt för sitt rika fågelliv. Myrens gölar och blöta kärr utgör värdefulla biotoper för vadare och på fastmarksholmarna finns många skogslevande fågelarter. Hela våtmarken ingår i Natura 2000-området Päivävuoma.

Skogarna på de två bergen samt området längs allmän väg i norr har påverkats av dimensionshuggning och plockhuggning. Små delar är påverkade av mer sentida brukande. Gemensamt är att skogarna i stora stycken har kvar sin naturskogskaraktär. Skogliga utvecklingsmarker, med mer sentida påverkan återfinns främst i södra kanten av våtmarken. Förekomsten av gamla överståndare gör att skogarna här, trots påverkan, ändå utgör utvecklingsmark av hög kvalitet. Våtmarkskomplexet är i huvudsak intakt med en opåverkad hydrologi. Spår av myrslätter i form av rester av lador har hittats. Viss påverkan från diken som grävts för att förbättra tillväxten på slättermarkerna, förekommer i ett mindre område i nordväst.

Korta sträckor av vattendrag i nordväst samt i sydost ingår som en del av Naturvårdsverkets utpekade värdefulla vatten gällande Råneälven respektive Solälven. Utter finns noterad i området.

Området är betydelsefullt för rennäringen och utgör del i ett huvudkalvningsområde. Gällivare sameby nyttjar i huvudsak reservatet som uppsamlingsplats och förvinterland. Inom reservatsområdet har samebyn arbetshagar och beteshagar. En flyttled går genom stora delar av reservatet.

Intill sjön Rokkijärvi finns kulturhistoriska lämningar i forma av två härdar. Ytterligare en härd finns noterad i våtmarkens utkant. Lämningen är bedömd som möjlig fornlämning.

Området är intressant för det rörliga friluftslivet då det är lättillgängligt och möjligt att nå via flera mindre vägar. En skoterled följer våtmarksområdet från nordost mot sydväst. Flera stigar finns inom reservatet. På toppen av Solberget finns ett utsiktstorn som ger fin överblick över reservatet samt angränsande värdefulla naturskogsreservat, Granlandet i nordost, Pellokielas i söder och Muorkaapes i sydväst.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Delar av naturreservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-områden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28a – 29 b §§ MB.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Fredrik Hörnsten som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Sofia Sandelid medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Äldre avgränsning
5. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 9516-2023

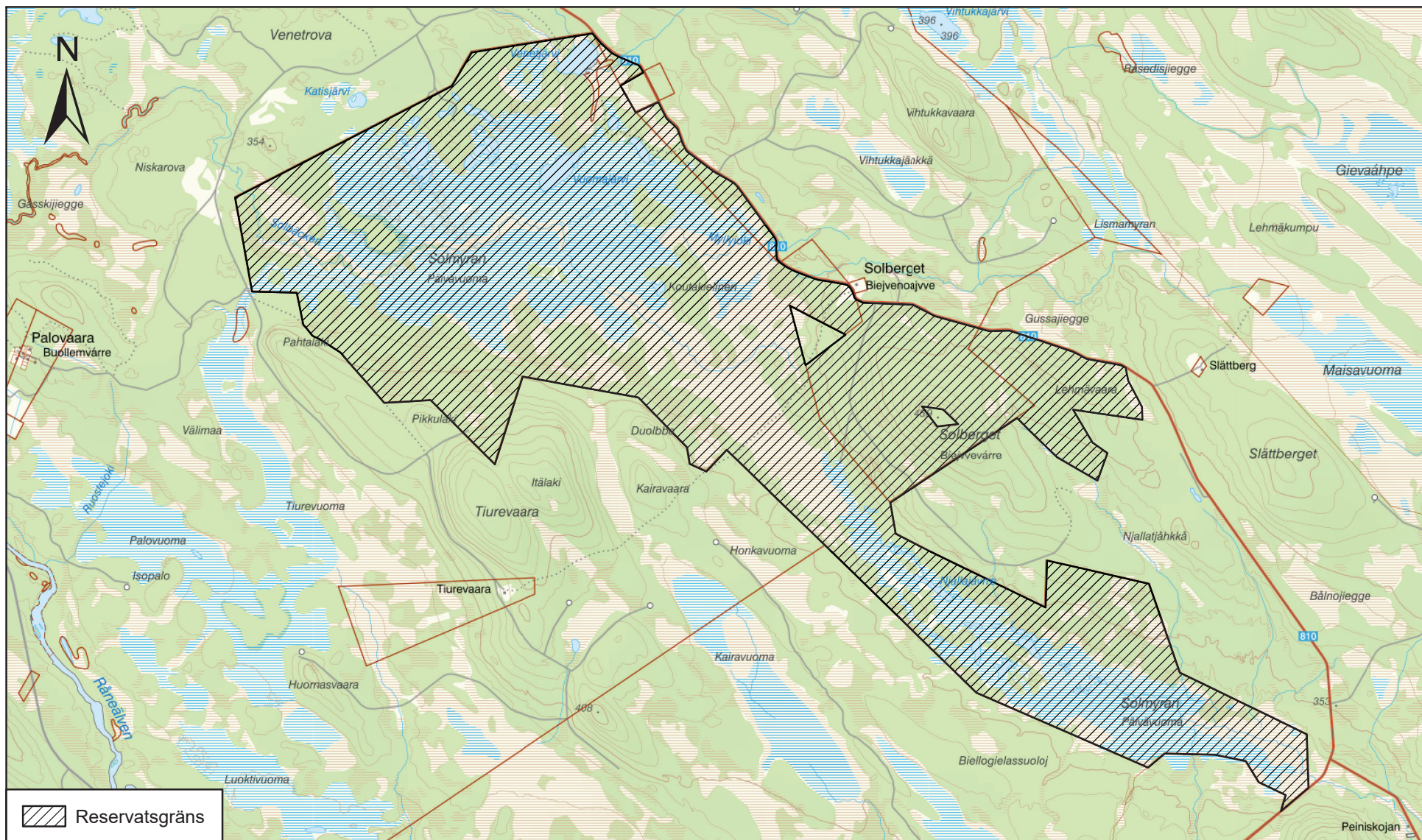
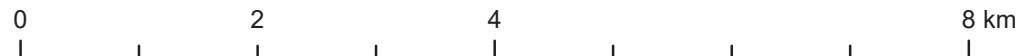
NVR ID 2001228

Bilaga 2

Päivävuoma naturreservat

Areal: ca 3311 ha

Skala: 1:60 000

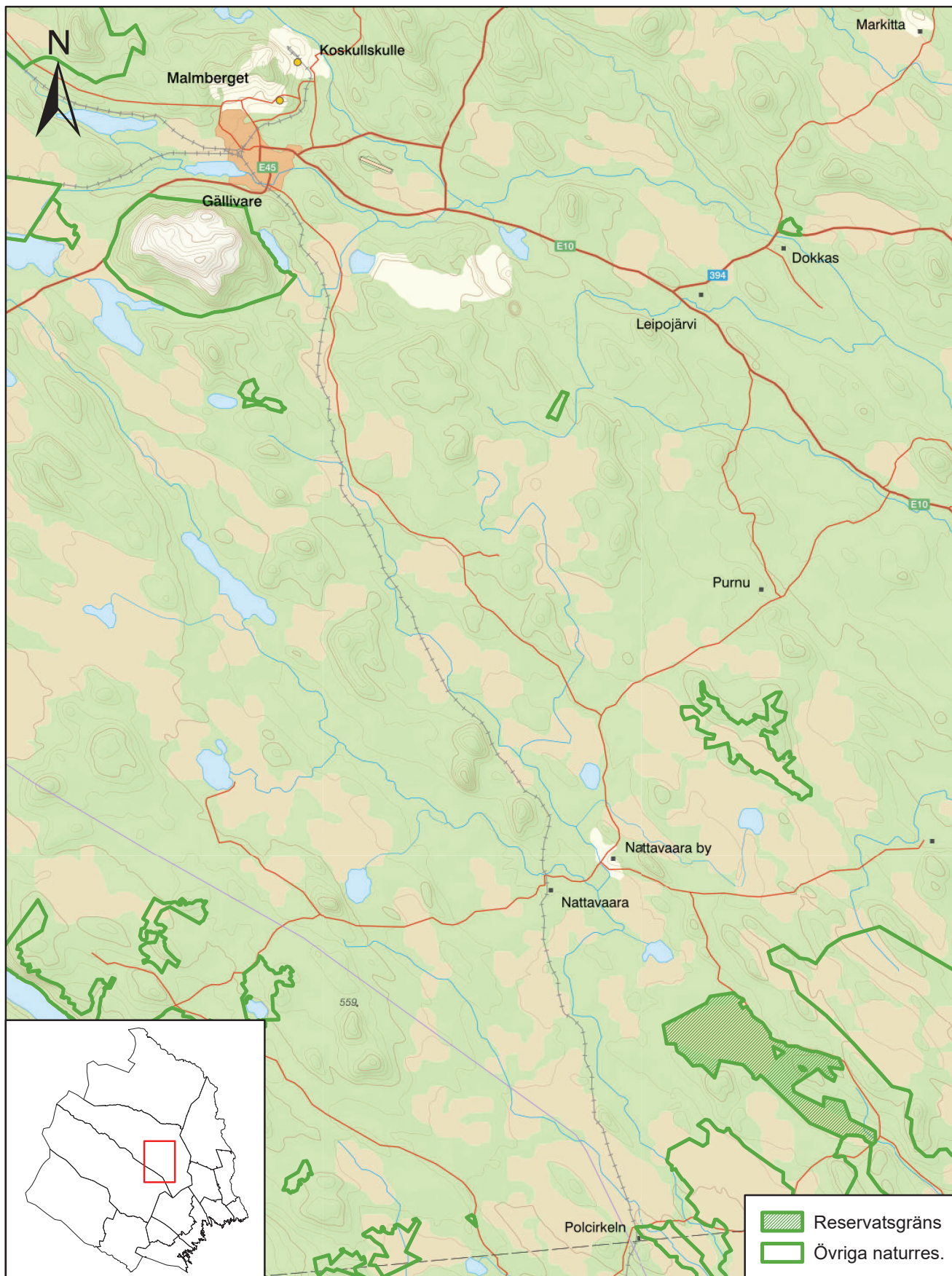
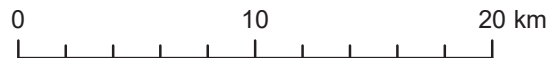

Päivävuoma naturreservat

Gällivare kommun

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:300 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 9516-2023

NVR ID 2001228

Bilaga 4

Päivävuoma naturreservat

Äldre avgränsning

Skala: 1:60 000

